

KEMINMAAN KUNNAN ESIOPETUKSEN LUKUVUOSISUUNNITELMA 2026–2027

SEELA

Sivistyslautakunta 26.8.2026

Sisällys

1. Esiopetuksen työajat.....	2
2. Esiopetuksen toiminta-ajatus	2
3. Esiopetuksen arvoperusta	3
4. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa	3
4.1. Ajattelu ja oppiminen	3
4.2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	4
4.3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	4
4.4. Monilukutaito	5
4.5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	5
4.6. Osallistuminen ja vaikuttaminen	6
5. Esiopetuksen toimintakulttuuri.....	6
5.1. Liikuntakasvatus osana toimintakulttuuria	7
5.2. Oppimisympäristöt esiopetuksessa.....	7
5.3. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa	8
6. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet.....	9
6.1. Monipuoliset työtavat	9
6.2. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena	10
6.3. Esiopetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet	11
6.3.1. Ilmaisun monet muodot	12
6.3.2. Kielten rikas maailma	13
6.3.4. Minä ja meidän yhteisömme	15
6.3.5. Tutkin ja toimin ympäristössäni	16
6.3.6. Kasvan ja kehityn	17
6.4. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia erityiskysymyksiä.....	19
7. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki.....	19
7.1. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt.....	20
7.2. Ryhmäkohtaiset tukimuodot	20
7.3. Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen	21
8. Opiskeluhoito	22
Esiopetuksen osallistumistodistus	24
Arvioinnin kehittäminen 2023- /henkilöstön arviointi	25
Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelma	29

1. Esiopetuksen työajat

Esiopetuksessa noudatetaan Keminmaan kunnan sivistyslautakunnan hyväksymiä työ- ja loma-aikoja.

Syyslukukausi: 19.8.- 17.12.2026

Syysloma: 12.10.-18.10.2026 (viikko 42)

Joululoma: 18.12.2026 - 6.1.2027

Kevätlukukausi: 7.1.- 28.5.2027

Talviloma: 8.3.-14.3.2027

Pääsiäinen: 26.3.-29.3.2027

Helatorstai 6.5.2027

Muu vapaa 7.5.2027

Esiopetusta annetaan neljä tuntia päivässä kello 9–13, yhteensä 700 tuntia/ lukuvuosi.

Esiopetusryhmät ja henkilöstö:

Keminmaassa esiopetusta järjestetään varhaiskasvatussyksiköiden johdolla Kirkonmäen, Lassilan ja Pölhön päiväkodeissa. Ryhmissä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja ja tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen sosionomi ja/tai -hoitaja. Lisäksi on käytettävissä tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen erityisopettajan, kuraattorin, koulupsykologin ja terveydenhoitajan palveluja.

2. Esiopetuksen toiminta-ajatus

Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelma 2026–2027 on esiopetuksen henkilöstön pedagoginen työväline, jossa on esitetty tiivistetysti Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden edellyttämät paikalliset keminmaalaiset tarkennukset. Kokonaisuudessaan paikalliset tarkennukset on esitetty Keminmaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa 1.8.2026 alkaen. Lukuvuosisuunnitelma on laadittu yhteistyössä esiopetuksesta vastaavien varhaiskasvatussyksiköiden johtajien ja esiopetushenkilöstön kanssa. Keminmaan esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaa toteutetaan kaikissa kunnan esiopetussyksiköissä. Keminmaassa esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen alaisuudessa koulujen yhteydessä tai läheisyydessä sijaitsevilla varhaiskasvatussyksiköissä, joten oppimisympäristö tukee leikin kautta oppimista ja oppimisen polun jatkumoa. Jokaiselle lapselle laaditaan lapsikohtainen opetussuunnitelma sisältäen myös täydentävän varhaiskasvatuksen ja sitä arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa.

Lukuvuosisuunnitelmaa arvioidaan vuosittain keväällä ja sitä kehitetään laadun arvioinnin pohjalta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain mukainen suunnitelma, kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma, liikunnan vuosikello ja esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoitosuunnitelma sisällytetään osaksi lukuvuosisuunnitelmaa. Lukuvuosisuunnitelma hyväksytään lautakunnassa lukuvuoden alkaessa ja siitä tiedotetaan huoltajia, perusopetusta sekä muita yhteistyötahoja kunnan www-sivuilla.

3. Esiopetuksen arvoperusta

Keminmaan esiopetuksen arvoperustassa korostuvat Keminmaan kunnan arvot: turvallisuus, vastuullisuus ja yhdenvertaisuus. Turvallisuutta edistävät esiopetusryhmien tarkoituksenmukaiset koot, jolloin jokainen lapsi voidaan kohdata yksilöllisesti osana omaa esiopetusryhmää. Vastuullisuus omaa toimintaa ja ympäristöä kohtaan kehittyy vähitellen, kun lapset saavat kokemuksia yhdessä toimimisesta ja lähiympäristössä liikkumisesta. Lapset oppivat kestävään kehitykseen liittyviä elämäntapoja ja arjen valintoja. Yhdenvertaisuus näkyy kaikessa toiminnassa tasa-arvoisena kohteluna, avoimuutena, keskinäisenä luottamuksena ja kunnioituksena. Keminmaan kunnan yhteisöllisyys on vahvasti läsnä myös esiopetuksessa. Yhteisöllisyys tarkoittaa tunnetta kuulumisesta omaan eskariryhmään, mahdollisuutta tulla kuulluksi ja vaikuttaa omassa ryhmässä.

4. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

4.1. Ajattelu ja oppiminen

Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa heidän luottamustaan omaan osaamiseensa. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan heille vaativia asioita. Heitä ohjataan katsomaan asioita monesta näkökulmasta, kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnis-

tumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Projektien kautta lasten oma kriittinen ajattelu, tiedon etsintä ja oppiminen kehittyy.

- Lapsilähtöiset projektit
- Lorut, musisoinnit, draamatoiminta
- Leikit, pelit ja erilaiset ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävät
- Toimintaa dokumentoidaan, ja siitä keskustellaan yhdessä lasten kanssa (mitä tehty, mitä opittu)

4.2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvyille ja hyvinvoinnille kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osamiseen. Kulttuuristen perinteiden ja tapojen huomioiminen luo lapsille yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteisöön ja esiopetusryhmään. Erilaisten kulttuurien ja tapojen ymmärtäminen on tärkeää, jotta lapsi oppii olemaan luontevasti vuorovaikutuksessa erilaisista kulttuureista ja taustoista tulevien ihmisten kanssa. Lasten kysymyksiin ja ihmettelyyn tutkitaan yhdessä vastauksia.

- Vuorovaikutusharjoituksia pareittain, pienissä ryhmissä, koko ryhmän kanssa
- Ohjattuja sääntöleikkejä
- Itsensä ilmaisu (viikkokatsaus)
- Perinteiset juhlat
- Tutustutaan eri kulttuuriryhmien tapoihin
- Kulttuurikasvatussuunnitelma (KOPS)
- Keskustellaan pienissä ryhmissä eri aiheista

4.3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun, levon ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä.

- Käsienpesun opettelu
- Yhteistyö hammashoitolan kanssa (harjauskoulu)
- 112-päivään osallistuminen
- Sanomalehtiweekiin osallistuminen
- Tablettien käyttö
- Rentoutusharjoitukset
- Hyvien ruokailutapojen harjoittelu
- Rauhoittumisen ja itsetunnon kehittymistä tukevia harjoituksia

4.4. Monilukutaito

Monilukutaito on taitoa ymmärtää erilaisia viestejä ja tulla ymmärretyksi muuttuvassa maailmassa. Se on myös taitoa suhtautua maailmaan avoimesti ja terveeseen kriittisesti. Hyvä monilukutaito antaa valmiudet arvioida tietoa, väitteitä ja mielipiteitä. Monilukutaidon myötä lapsi saa valmiuden osallisuuteen ja osallistumiseen. Kasvattajien tehtävä on tarjota lapsille monipuolisesti erilaisia välineitä, kuten kuvia, videoita, tarinoita, satuja, animaatioita, lauluja ja loruja, joiden kautta lapsi saa välineitä erilaisten lukutaitojen kehittymiselle. Lasten kanssa viestien, kuvien ja tekstien tulkitseminen antaa tilaa ihmettelylle, kysymyksille ja tunnetaitojen kehitykselle. Se haastaa pohtimaan asioita monesta näkökulmasta, jonkin toisen tulkinta samasta asiasta voi olla erilainen kuin oma tulkinta. Tulkinat tehdään jokaisen omasta kokemusmaailmastaan käsin. Monilukutaitoiseksi kehittyminen edellyttää aikuisen rikasta mallia sekä rikasta tekstiympäristöä. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Monilukutaito sisältää peruslukutaidon, numeerisen-, kuva-, ja medialukutaidon.

- Peruslukutaito – kirjaimet, äänteet, tavut, sanat, ääneen lukeminen, loruttelu, riittäminen, sanavaraston rikastuttaminen ja nimeäminen
- Numeerinen lukutaito – numerot, lukujonotaidot, luokittelu, sarjoittaminen, vertailu
- Kuvalukutaito – saduttaminen, kuvakirjat, sarjakuvat ja kuvittaminen, kuvien käyttö arjen havainnollistamisen tukena
- Medialukutaito – kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet, tabletti, internet, tv, elokuvat, radio, musiikki, puhelimet, digitaaliset pelit

4.5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologia-aidot ovat osa lapsen arkea, ja ne tulevat olemaan tärkeä taito tulevaisuudessa. Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä sekä tutustutaan erilaisiin digitaalisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöjä

itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Ohjelmoinnin periaatteisiin tutustuminen luo ymmärrystä digitaalisten sovellusten kehittämisestä ja vahvistaa lasten loogista ajattelua. Lapsia ohjataan tieto- ja viestintäteknologian turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön.

- Tablettien käyttö (pelit, sovellukset)
- Valokuvaus puhelimella/tabletilla ja kuvien tulkitseminen
- Yksinkertaisia koodausharjoituksia

4.6. Osallistuminen ja vaikuttaminen

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun. Osallisuuden kehittymiseen vaikuttaa vahvasti monilukutaidon kehittyminen.

- Lastenkokoukset
- Ryhmän säännöt
- Oppimissuunnitelmat
- Lapsista lähtevä toiminnan suunnittelu ja ideointi

5. Esiopetuksen toimintakulttuuri

Esiopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista, periaatteista ja oppimiskäsityksestä
- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta
- oppimisympäristöistä, työtavoista ja pedagogisista käytännöistä, mukaan lukien oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt
- yhteistyöstä ja sen eri muodoista
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä
- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta

- johtamisrakenteista ja -käytännöistä
- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Keminmaan esiopetuksen toimintakulttuuri perustuu kannustavan ja myönteisen ilmapiirin rakentamiseen jokaiseen esiopetusyhteisöön koskemaan sekä lapsia että työntekijöitä. Eri-tyisesti kiinnitämme huomiota aikuisen hyvän esimerkin voimaan. Koko esiopetusyhteisöä kehitetään osallistavaan, suvaitsevaan, toiset huomioonottavaan ja kuuntelemaan toimintatapaan. Osallistava toimintatapa edellyttää kaikkien työntekijöiden vahvuuksien ja osaamisen huomioimista sekä yhteistä arvokeskustelua. Yhteiseen, ammatilliseen keskusteluun varataan riittävästi aikaa tiimeissä ja esiopetusyksiköissä. Yhteistä keskustelua lisätään myös esiopetusyksiköiden välillä, mikä edistää koko Keminmaan esiopetuksen tasalaatuisuutta. Esiopetuksen työtavoissa korostamme lapsista lähtevää toimintaa, koska se innostaa lapsia oppimaan.

5.1. Liikuntakasvatus osana toimintakulttuuria

Pyrimme kiinnittämään erityistä huomiota lasten liikunnallisen elämäntavan edistämiseen, joka rakentuu monipuolisen liikuntakasvatuksen kautta. Esiopetuksessa toimitaan valtakunnallisten varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaisesti. Jokaiselle lapselle tarjotaan mahdollisuus monipuoliseen ja reippaaseen liikkumiseen päivittäin. Pyrimme huomioimaan lasten yksilölliset kiinnostuksen kohteet, jotta jokaiselle lapselle löytyisi mieleinen tapa liikkua. Liikkumista ja ulkoympäristöjen hyödyntämistä lisätään kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Esiopetuksessa on käytössä liikunnan vuosikello, joka toimii liikuntakasvatuksen suunnittelun apuvälineenä. Jokainen esiopetusyksikkö liittyy Opetushallituksen ylläpitämään Liikkuva varhaiskasvatusohjelmaan. Jokaisessa esiopetusyksikössä valitaan oma liikuntavastaava, jonka vastuulla on liikuntakasvatuksen edistäminen ja ylläpitäminen yhdessä muun henkilöstön kanssa omassa yksikössä.

5.2. Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja ja paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Keminmaassa hyödynnetään lähiympäristön luontoa ja monipuolisia ulkoilumahdollisuuksia.

Lapsiryhmien käytössä on digitaalisia välineitä opetuksen ja dokumentoinnin apuna ja erilaiset oppimateriaalit ovat lasten saatavilla. Lapsilla on myös mahdollisuus vaikuttaa ympäristönsä viihtyvyyteen osallistumalla oppimisympäristöjen suunnitteluun ja ylläpitämiseen sekä omien töiden ja projektien esille laittamiseen. Lapsilähtöisyys ja lapsista lähtevä toiminta innostavat lapsia oppimaan ja kokeilemaan uutta.

5.3. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kehitystä ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla. Keminmaassa esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen alaisuudessa. Varhaiskasvatusyksikön toimintakulttuurin kehittämisestä vastaa oman vastuualueen varhaiskasvatusyksikön johtaja tehden yhteistyötä esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettajien sekä muun henkilöstön, lasten, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyön tekemisen tapoja ovat säännölliset tiimipalaverit, pedatiimit, henkilöstöpalaverit sekä eri ammattiryhmien palaverit. Heti esiopetusvuoden alussa on esiopetuksen suunnittelupäivät 17.- 18.8.2026. Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan terveydenhoitajien, kuraattorin, koulupsykologin sekä terapeuttien kanssa. Kuraattori myös vierailee esiopetusryhmissä lukuvuoden aikana.

Yhteistyö eri tahojen kanssa on oleellinen osa esiopetuksen sisältöä. Tärkeimpiä yhteistyötahoja ovat lasten huoltajat, varhaiskasvatuksen henkilöstö ja koulun henkilöstö. Lisäksi yhteistyötä tehdään tarvittaessa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on turvata lapsen joustava ja turvallinen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja peruskouluun. Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään.

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyötä huoltajien kanssa toteutetaan monin tavoin. Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyvän lapsen esiopetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto kirjataan yhteistyössä huoltajien kanssa tiedonsiirtolomakkeeseen, joka toimitetaan esiopetusryhmään. Tarvittaessa järjestetään yksilökohtaisia siirtopalavereita. Esiopetukseen ilmoittautuminen on helppimuussa. Toukokuussa huoltajat saavat niin kutsutun eskarikirjeen, joka sisältää päätöksen esiopetuspaikasta sekä tietoa esiopetuksesta ja täydentävästä varhaiskasvatuksesta sekä esiopetuksen tutustumispäivästä. Päivittäinen yhteistyö lapsia tuottaessa ja haettaessa luo vahvan perustan yhteistyöhön. Kuljetusoppilaat huomioidaan yhteistyömuotoja suunniteltaessa. Huoltajien osallisuutta pyritään lisäämään esimerkiksi hyödyntämällä digitaalisia työ-

välineitä. Huoltajat osallistuvat lapsikohtaisen oppimissuunnitelman (LEOPS) laadintaan. Oppimissuunnitelmat arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa, tarvittaessa useammin. Huoltajia tiedotetaan toimintavuoden aikana esiopetuksen toiminnasta ja ajankohtaisista asioista. Yksiköt toteuttavat erilaisia tapahtumia, kuten vanhempainiltoja, toimintailtoja jne.

Esiopetuksesta kouluun siirtyvän lapsen opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto kirjataan yhteistyössä huoltajien kanssa tiedonsiirtolomakkeeseen, joka toimitetaan kouluun. Tarvittaessa järjestetään yksilökohtaisia siirtopalavereita. Esioppilaille jaetaan keväällä Wilma-tunnukset. Toukokuussa perheille jaetaan lomakkeet iltapäiväkerhoon ilmoittautumista varten. Toukokuussa esikoululaiset tutustuvat tulevaan kouluun ja luokkaan koulukohdaisesti. Tarvittaessa pidetään monialainen yksilöllinen siirtopalaveri, jossa on mukana huoltajien lisäksi esiopetuksen henkilöstö, varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä muut tarvittavat asiantuntijat. Varhaiskasvatuksen opettaja kutsuu ryhmän koolle. Kouluun ilmoitetaan Wilman kautta.

Yhteistyötä lähikoulun kanssa tehdään sekä esiopetusryhmien ja alkuopetuksen luokkien että esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Yhteistyö toteutuu joustavasti ja luonnollisesti arjessa kohdatessa. Lisäämme yhteistyötä tutustumalla toistemme tiloihin ja toimintaan. Lisäksi pyrimme rakentamaan yhteisiä rakenteita, jotka mahdollistavat ammatillisen keskustelun esimerkiksi lapsen oppimisen tukeen liittyvistä käytännöistä.

Esiopetuksen henkilöstö tekee tarvittaessa yhteistyötä Laphan ja Mehiläisen kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä esiopetuksen opiskeluhuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä.

6. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille asetetut tavoitteet.

6.1. Monipuoliset työtavat

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset

ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kehitystä ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Esiopetuksessa toteutetaan pienryhmätoimintaa ja lapsiryhmiä sekä työpareja muodostetaan monipuolisesti. Päivän toimintoja rytmitetään joustavasti. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan ryhmän ja lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki.

Esiopetuksen henkilöstön täydennyskoulutukset on suunniteltu vahvistamaan henkilöstön osaamista toiminnallisesta oppimisesta ja kokopäiväpedagogiikasta osana lapsen tukea.

- 17.8.2026 Toiminnallinen oppiminen
- 5.9.2026 Kokopäiväpedagogiikka Lapsen tuen kivijalkana

Uutta tutkittua tietoa liittyen leikkiin:

[Leikki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | Opetushallitus](#)

6.2. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Keminmaan esiopetuksessa arviointia toteutetaan monella tasolla. Lapsia ohjataan arjessa itsearvioinnin kautta löytämään omia vahvuuksiaan sekä harjoittelemaan kehittymässä olevia taitojaan. Lapsilta pyydetään säännöllisesti palautetta esiopetuksen sisällöstä ja toimintatavoista. Lasten kanssa keskustellaan arvioinnin merkityksestä. On tärkeää, että lapset oppivat ymmärtämään arvioinnin vaikutuksen sekä omaan oppimiseen että oman esiopetusryhmän toimintaan. Huoltajilta pyydetään vuosittain palautetta asiakastytyytyväisyyskyselyn avulla. Lisäksi jokainen esiopetusyksikkö järjestää oman yksikön huoltajille omaa arviointia. Arvioinnissa käytetään hyväksi digitaalisia työvälineitä.

Varhaiskasvatuksen järjestäjänä kunta arvioi esiopetuksen laatua monin tavoin. Osallistumme vuosittain Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) järjestämiin arviointeihin. Arvioimme esiopetusyksiköiden toiminnan laatua varhaiskasvatuksen laadun arviointilomakkeen avulla loka- ja maaliskuussa samansisältöisellä lomakkeella. Arvioinnin kohteena ovat vuorovaikutus, ryhmän ilmapiiri, vertaisvuorovaikutus, lasten osallisuus, pedagoginen suunnittelu, pedagoginen dokumentointi, pedagoginen toiminta, oppimisympäristöt, pedagoginen arviointi ja kehittäminen, yhteistyö huoltajien kanssa sekä moniammatillinen yhteistyö. Arvioinnin tuloksia käsitellään esiopetushenkilöstön kaikissa palaverissa: tiimi-, peda- ja henkilöstöpalaverissa, esiopetuksen suunnittelupäivillä sekä varhaiskasvatuksen johtoryhmän palaverissa. Arvioinnin tuloksia käytetään esiopetuksen kehittämisen lähtökohtana.

Lapsen kehityksen, oppimiseen ja hyvinvointiin liittyvää arviointia tehdään läpi lukuvuoden havainnoiden ja dokumentoiden ja tärkeä osa sitä on lasten itsearviointi sekä huoltajien osallisuus. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on tehdä oppimista näkyväksi, arvostaa omia ja toisten töitä sekä arvioida omaa oppimista. Havainnot ja dokumentointi toi-

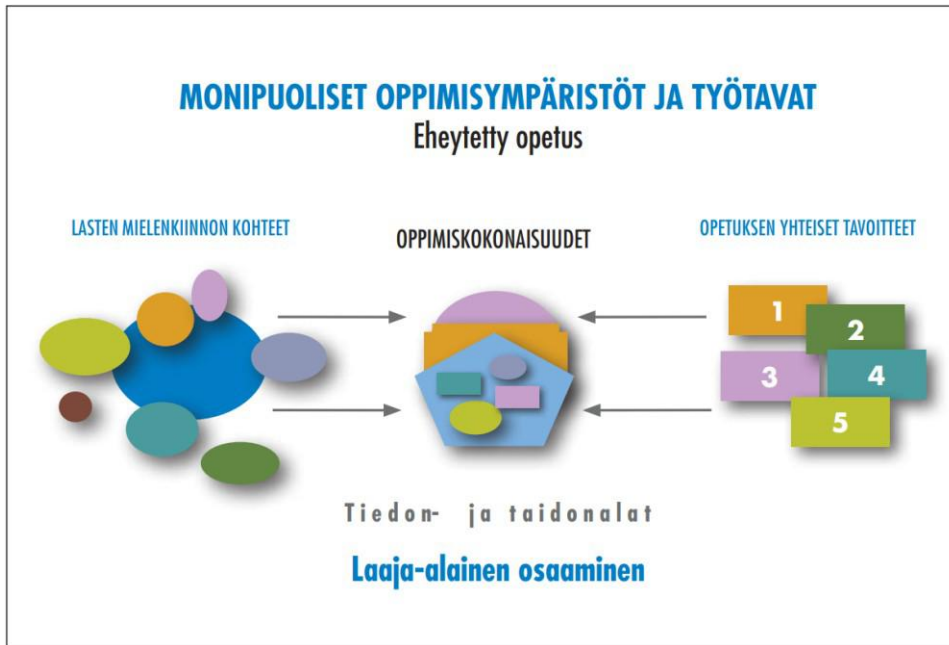
mivat suunnittelun sekä oppimisympäristöjen muokkaamisen sekä tiimin toiminnan kehittämisen perustana. Esiopetuksessa käytetään havainnoinnin lisäksi erilaisia kartoituksia oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen suunnittelussa

- Lukimat syksy, talvi, kevät yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa pienryhmissä
- Kielellinen kartoitus Kummi 3
- Lapsen itsearvioinnit
- Lasten haastattelut ja keskustelut
- Laatuksely huoltajille
- ryhmien omat toiminnan arvioinnit

6.3. Esiopetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä tässä luvussa kuvatut opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet. Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laaja-alaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin. Yhteiset tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita.

Jokaisessa esiopetusryhmässä toteutetaan toimintavuoden aikana vähintään yksi monipuolinen oppimiskokonaisuus (MOK), projekti tms. Oppimiskokonaisuuden toteuttamisen lähtökohtana ovat lapsiryhmän kiinnostuksen kohteet sekä opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet, joihin sisältyvät mm laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Oppimiskokonaisuuden vaiheet dokumentoidaan ja oppimiskokonaisuuden etenemisestä tiedotetaan huoltajia.

(Kuvio 1. Monipuoliset oppimisympäristöt ja työtavat esiopetuksessa)

6.3.1. Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun** perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet ja sisällöt

Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään monipuolisesti ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä.

päristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa. Esiopetusryhmien retkikohteita suunniteltaessa huomioidaan lähiseudun kulttuurisesti kiinnostavat kohteet.

Musiikillinen toiminta:

Tutustutaan monipuolisesti musiikkiin ja erilaisiin soittimiin laulamalla, soittamalla, rytmittämällä, kuuntelemalla, liikkumalla ja tanssimalla. Painotamme musiikin elämyksellisyyttä. Ryhmän yhteisen musisoinnin muotona järjestetään lasten konsertteja. Jokaisessa ryhmässä toteutetaan ainakin yksi lasten toivekonsertti lukuvuoden aikana (esim. levyraati).

Käsitöiden tekeminen:

Tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja työvälineisiin tekemällä erilaisia askarteluja ja käsitöitä. Lapsia innostetaan rohkaisemalla, suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käden töitä luovasti.

Kuvallinen ajattelu ja kuvailmaisu:

Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään mahdollisimman monin tavoin. Lasten omaa ideointia vahvistetaan ja tuetaan. Kokeillaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja. Tutustutaan erilaisiin kuvallisen ilmaisun tekniikoihin ja materiaaleihin. Lisäksi havainnoidaan ja keskustellaan erilaisista kuvista. Lasten töitä esitellään huoltajille esimerkiksi taidenäyttelyn avulla. Esiopetusryhmien retkikohteita suunniteltaessa huomioidaan lähiseudun taidenäyttelyjen tarjonta.

Suullinen ja kehollinen ilmaisu:

Lapsia kannustetaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja harjoitellaan esim. esiintymistä draaman, nukketeatterin/ pöytäteatterin keinoin. Lorujen, laulujen, runojen, muiden sanataideharjoitusten ja lastenkirjallisuuden myötä tuetaan lasten mielikuvitusta. Esityksiä ja tuoksia dokumentoidaan ja havainnoidaan yhdessä lasten kanssa, esim. videoimalla ja valokuvaamalla.

6.3.2. Kielten rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa lasten kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuus tunnistetaan, sitä

kunnioitetaan ja sen jatkuvuutta tuetaan. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet ja sisällöt

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellisen tietoisuuden kehittymistä edistetään kielellä leikkien, loruillen sekä tutustuen monipuolisesti puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa tuetaan leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Opetus ja oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja kokeilla puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä laajentaa sanavarastoaan. Opetuskielen lisäksi esiopetuksessa havainnoidaan muita kieliä. On tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle ja samalla kokemuksen, että heidän kotona puhumansa kieli on tärkeä ja arvokas. Opetuksessa huomioidaan, että lapset voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä.

Lasten kiinnostusta herätetään sekä suullisen että kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Menetelminä ovat esim. lastenkirjallisuus, luettujen satujen ja tekstien kuunteleminen ja lasten oma kerronta, lasten kuunteleminen. Kirjastossa tai kirjastoautossa vieraillaan lasten kanssa mahdollisuuksien mukaan. Opetuksen tukena käytetään mm. Ystävien eskari-digimateriaalia sekä Lukuhöperö-materiaalia. Opetellaan sanojen ja tekstien tuottamista, hienomotoriikkaa ja viestintäteknologiaa käyttäen (esim. kynäote / näppäimistön käyttö). Herätetään lasten kiinnostusta ja opastetaan heitä moniluku- ja mediataitoihin.

Kielenkehityksen keskeiset osa-alueet:

Vuorovaikutus- taidot	Kielen ymmärtämisen taidot	Puheen tuottamisen taidot	Kielen käyttötaidot	Kielellinen muisti ja sanavaranto	Kieli- tietoisuus
Kehittyvät kielelliset identiteetit					

6.3.4. Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään **historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten** näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet ja sisällöt

Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.

Lasten kanssa tutustutaan kotiseutuun, suomalaiseen juhlaperinteeseen, kertomuksiin, perinneleikkeihin ja lauluihin. Ajankohtaiset asiat huomioidaan myös ympäristössä. Lapset saavat tietoa lasten oikeuksista. Lapsia opastetaan toisten huomioimisessa ja kunnioittamisessa; hyvät käytöstavat, erilaisuuden hyväksyminen, itsesäättelyn harjoittelu.

Toimiminen yhteistyössä kodin ja yhteistyötahojen kanssa kuuluu esiopetuksen arkeen. Tutustutaan vanhoihin esineisiin mahdollisuuksien mukaan. Eettinen kasvatus huomioidaan päivittäisessä toiminnassa, jossa vahvistetaan oikean ja väärän erottamista.

Vahvistetaan erityisesti lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja huomioiden lasten erilaiset temperamentit. Lapselle on tärkeä harjoitella sosiaalisia taitoja, kuten tunteiden ilmaisemista ja toisten huomioon ottamista vertaisten seurassa. Vertaisvuorovaikutus on tärkeää kyetäkseen myöhemminkin toimimaan ikäistensä kanssa. Ryhmän jäseniin tutustutaan erilaisin tutustumisleikein ja erilaisissa ryhmissä toimien. Tavoitteena on hyvän ryhmähengen ja ilmapiirin luominen. Aikuiset luovat ryhmän ilmapiirin ja ovat vastuussa ryhmän vuorovaikutuksesta sekä toimivat mallina lapsille omalla toiminnallaan. On tärkeä luoda yhteiset pelisäännöt, jota sekä kasvattajat, että lapset noudattavat.

6.3.5. Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä on **matemaattisten taitojen** opettelussa sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja pääättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet ja sisällöt

Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.

Matematiikan keskeiset osa-alueet:

Matemaattiset suhteet	Lukukäsite	Geometriset käsitteet	Mittaaminen ja aika	Aritmeettiset perustaidot
Kehittyvät matemaattiset taidot				

Lasten matemaattiseen kehitykseen liittyvät osa-alueet eivät ole erillisinä opeteltavia toimintoja vaan matemaattisten taitojen oppiminen tapahtuu usein samanaikaisesti. Herätetään lasten kiinnostusta matematiikkaan. Opastetaan lapsia toiminnalliseen matematiikkaan, arjen matematiikkaan. Käytetään työn tukena Lukimat-kartoitusta. Vahvistetaan lasten muistia, ajattelua sekä oppimaan oppimista, päättelykykyä vaativien leikkien, pelien ja tehtävien avulla.

Uutta tutkittua tietoa liittyen matematiikkaan:

[Matemaattinen ajattelu varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | Opetushallitus](#)

Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään omia ratkaisuja. Lähiympäristöä käytetään oppimisympäristönä tutustuen, tutkien ja havainnoiden lasten kanssa lähiympäristön asioita, muutoksia ja tapahtumia. Tehdään mahdollisuuksien mukaan lasten kanssa retkiä lähiympäristöön eri vuodenaikoina. Toimitetaan ympäristökasvatusteemaa (esim. kasvin kasvatusta) ja perehdytään kierrätykseen.

Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

6.3.6. Kasvan ja kehityn

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden** näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosa-

mista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestäväään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet ja sisällöt

Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää liikkumisen yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen. Lapsia innostetaan ohjattuun ja omaehtoiseen monipuoliseen ja iloa tuottavaan liikuntaan erilaisissa ympäristöissä sisällä ja ulkona (esimerkiksi hiihto, luistelu, uinti, pyöräily, pihasuunnistus). Liikunnan vuosikelloa hyödynnetään toiminnassa ja sen suunnittelussa. Yksiköt liittyvät Liikkuva varhaiskasvatusohjelmaan. Jokaisessa esiopetusyksikössä valitaan oma liikuntavastaava, jonka vastuulla on liikuntakasvatuksen edistäminen ja ylläpitäminen yhdessä muun henkilöstön kanssa omassa yksikössä. Lapset saavat tietoja turvallisesta liikkumisesta lähiympäristössä sekä esiopetuksen oppimisympäristöissä. Erilaiset liikunta- ja liikuntaturvallisuuustapahtumat elävöittävät opetusta.

Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Eri-tyisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen. Esiopetuksessa vahvistetaan kaveritaitoja, ohjataan hyviin tapoihin, itsensä ja toisten arvostamiseen sekä itsetuntemuksen lisääntymiseen leikkien, pelien ym. toiminnan kautta.

Lapsia opastetaan terveellisiin elämäntapoihin ja hyviin ruokatapoihin. Lasten ruokakasvatuksen perustana ovat varhaiskasvatuksen ruokailusuositukset. Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä. Huomioidaan suomalaista ruoka- ja tapakulttuuria (esimerkiksi suomalaisen ruoan päivä). Lapsia ohjataan kohtuulliseen kulutukseen. Opetuksessa pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä sekä tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään. Hammashoitajat vierailevat kaikissa esiopetusyksiköissä kertomassa suun terveydenhuollosta. Esiopetuspäivän suunnittelussa varataan aikaa myös rauhoittumiselle ja palautumiselle.

Esiopetuksessa vahvistetaan lasten turvallisuuden tunnetta koskien sekä heitä itseään että koko esiopetusryhmää. Lapsille opetetaan itsestä huolehtimisen taitoja sekä annetaan kehotunnekasvatusta. Lapsia ohjataan pyytämään aikuisen apua tavallisissa arjen tilanteissa. Lapsille opetetaan turvallista median käyttöä. Esiopetuksessa harjoitellaan myös toimimista vaaratilanteissa (poistumisharjoitukset) sekä keskustellaan yleisen hätänumeron 112 merkityksestä.

6.4. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia erityisyyksiä

Keminmaan kunnan esiopetuksessa huomioidaan yhdenvertaisesti kaikki kieli- ja kulttuuri-ryhmät opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Tarvittaessa lapselle laaditaan S2-suunnitelma (suomi toisena kielenä).

7. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki 1.8.2025 alkaen

Kuvio 2. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen kokonaisuus (2026) OPH

Keminmaan esiopetusryhmissä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja ja tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen sosionomi ja/tai -hoitaja sekä säännöllisesti varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Nämä mahdollistavat oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin joustavasti lapsiryhmän ja lasten tarpeiden mukaan, kuten ryhmäkohtaiseen tukeen kuuluvat yleisen ja opetuskielen tukiopetuksen sekä erityisopettajan antaman opetuksen muun opetuksen yhteydessä sekä konsultaation. Ennen esiopetuksen lukuvuoden alkamista esiopetuksen henkilöstöllä on suunnittelu/koulutuspäivät,

joilla mahdollistetaan myös oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä suunnittelu ja valmistelu.

7.1. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Keminmaassa oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt huomioidaan jo opetusryhmiä muodostettaessa huomioimalla rakenteelliset järjestelyt, kuten henkilöstön mitoitus ja osaaminen sekä tilojen esteettömyys. Pedagogiset järjestelyt, kuten muun muassa selkeä ja ennakoitava päivärytmi, puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät, pedagogiset työtavat, eriyttäminen ja mahdolliset ryhmäkohtaiset apuvälineet, kuten esim. sermit, kuulosuojaimet ja istuintyyny, kuuluvat jokaiseen esiopetusryhmään ja niitä muokataan tarpeen mukaisesti lukuvuoden aikana.

7.2. Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Keminmaassa ryhmäkohtainen tuki suunnitellaan tiedonsiirrossa saatavan tiedon pohjalta, lapsia ja ryhmää havainnoimalla sekä erilaisten kartoitusten (esim. Lukimat syksy, talvi, kevät, Kummi 3) ja muiden menetelmien antaman tiedon pohjalta. Arviointia tehdään läpi lukuvuoden ja tarvittaessa tukea muokataan.

Yleistä tukiopetusta toteutetaan joustavasti pienemmissä ryhmissä toimintaa eriyttämällä ennalta suunnitellusti muun ryhmäkohtaisen tuen, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden sekä mahdollisen lapsikohtaisen tuen rinnalla. Myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu tarvittaessa yleisen tukiopetuksen antamiseen samanaikais- tai yhteisopettajana. Yleinen tukiopetus voi olla esimerkiksi asioiden kertaamista esiopetusryhmän yhteisen toiminnan jälkeen pienemmissä ryhmissä tai asioiden läpikäymistä etukäteen pienemmissä ryhmissä.

Opetuskielen tukiopetusta toteutetaan joko koko ryhmälle tai pienemmissä ryhmissä lasten tarpeiden pohjalta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu tarvittaessa siihen samanaikais- tai yhteisopettajana. Opetuskielen tukiopetus on tarkoitettu maahanmuuttotautaisille lapsille, viittomakielisille lapsille ja esimerkiksi lapsille, joilla on kielen kehityksen häiriöitä tai kehitysvammaisuuteen, monimuotoiseen kehityshäiriöön tai autismikirjoon liittyvää kielellisen kehityksen häiriötä.

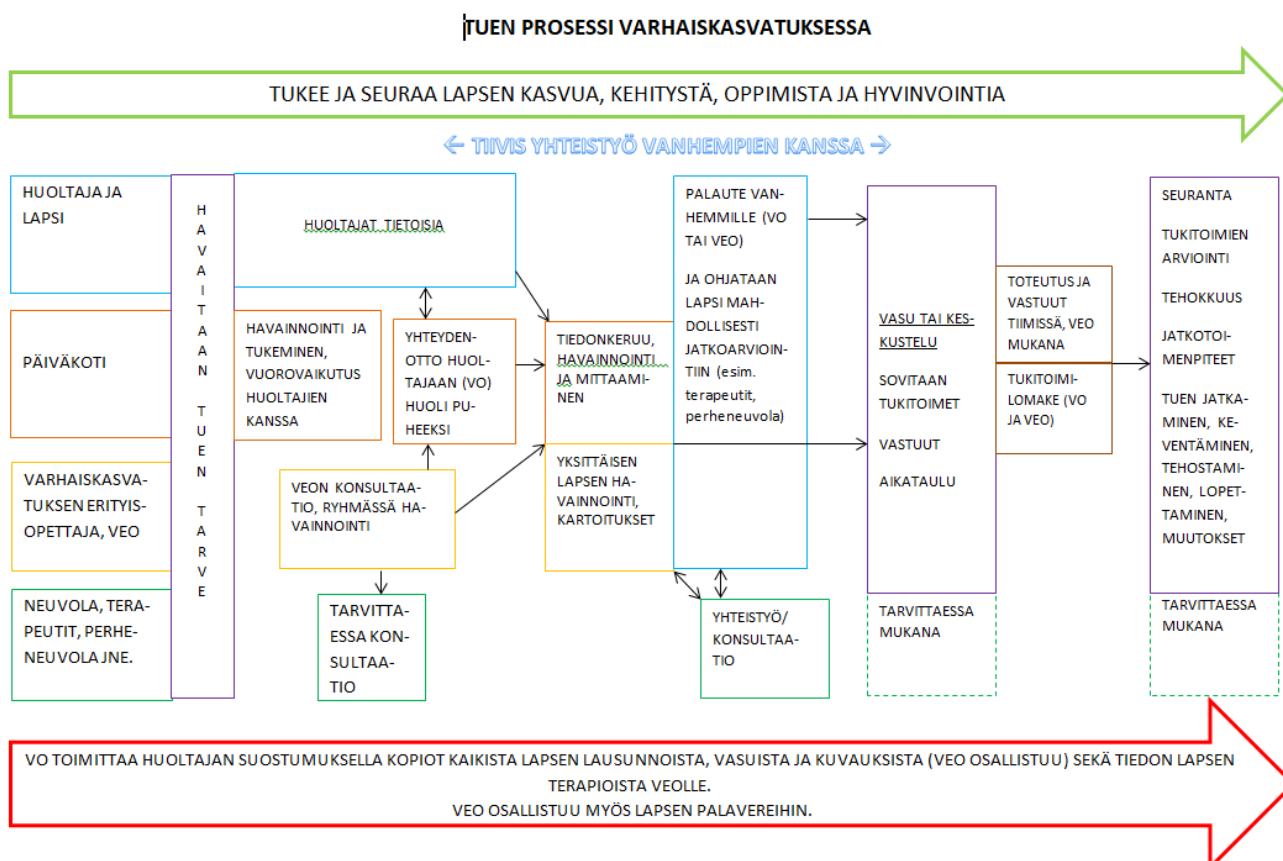
Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä toteutuu ennalta suunnitellusti muun ryhmäkohtaisen tuen, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden sekä mahdollisen lapsikohtaisen tuen rinnalla koko lapsiryhmälle tai joustavasti muodostetuille pienemmille lapsiryhmille joko samanaikais- tai yhteisopetuksena. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja voi antaa myös konsultaatiota.

7.3. Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

Lapsikohtaisia tukitoimia ovat säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä sekä erityisopettajan opetus pienryhmässä kokonaisesti. Myös lapsikohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet ovat lapsikohtaista tukea. Lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistetään, jos lapsen varhaiskasvatuksen opettaja ja erityisopettaja toteavat, ettei ryhmäkohtaiset tukimuodot riitä tukemaan lapsen oppimista ja esiopetukseen osallistumista. Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja vastaa tuen tarpeen arvioinnista. Myös lapsi ja hänen huoltajansa voivat tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä. Jos lapsikohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, ettei lasta voida esiopetuksen alkaessa riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen esiopetuksen alkamista. Lapsikohtaisten tukitoimien arviointi, suunnittelu ja niihin liittyvä päätöksenteko toteutetaan yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Tarvittaessa arvioinnissa hyödynnetään opiskeluhuoltopalveluita ja huoltajan luvalla muuta moniammatillista ja -alaista yhteistyötä.

Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään tuen tarpeen arvioinnin ja tukea koskevan päätöksen perusteella lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman määrittelemällä tavalla. Keminmaassa päätöksen lapsikohtaisesta tuesta tekee varhaiskasvatuksen johtaja lasta opettavien opettajien valmistelemana. Päätöstä valmisteltaessa toteutetaan hallintolain 6 luvun 34 §:n mukainen huoltajan kuuleminen. Keminmaassa on käytössä opetushallituksen julkaisema mallilomake Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma esiopetuksessa.

Tuen prosessi varhaiskasvatuksessa

8. Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetuksessa. Lapsella on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennalta ehkäisevää ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhooltoja esiopetuksessa. Se on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi lapsilla on

oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

Keminmaassa on laadittu koko kuntaa koskeva esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoitosuunnitelma (2023).

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyöryhmän kokoonkutsujana toimii varhaiskasvatusyksiköiden johtaja. Yksilöllisen opiskeluhoollon tarpeen ilmetessä keskustellaan ensin huoltajien kanssa ja pohditaan yhdessä erilaisia vaihtoehtoja.

Esiopetuksen osallistumistodistus

Esiopetuksen järjestäjä: _____

Esiopetusryhmän nimi: _____

Lapsen nimi: _____

Lapsen henkilötunnus: _____

Esiopetuksen laajuus: 700 h/ lukuvuosi

Todistuksen antamispäivä: ____ / ____ 20____

Todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

Arvioinnin kehittäminen 2023- /henkilöstön arviointi

(1) Huonosti, (2) Melko huonosti, (3) Melko hyvin, (4) Hyvin

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Pedagoginen oppimisympäristö	Muokkaamme oppimisympäristöä vastaamaan lasten muuttuvia tarpeita ja kiinnostuksen kohteita säännöllisesti				
	Oppimisympäristömme mahdollistavat lapsille myös vauhdikkaan liikkumisen ja leikkimisen päivittäin				
	Toimintaa suunnitellaan huomioiden lasten mielenkiinnonkohteet ja huoltajien toiveet (projektit, ilmiöt ym.)				
	Materiaalit, lelut ja esimerkiksi kuvat ovat lasten tasolla ja saatavilla lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden				
	Retkeillään säännöllisesti metsässä, luonossa tai lähiympäristössä				
	Toteutamme ohjattua toimintaa myös ulkona säännöllisesti				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Siirtymätilanteet	Siirtymätilanteita porrastetaan ja pienryhmitetään päivittäin				
	Annamme lapsille mahdollisuuden harjoitella omatoimisuutta siirtymätilanteissa päivittäin				
	Hyödynnämme käytettävissä olevia tiloja myös siirtymätilanteissa				
	Aikuiset luovat kiireetöntä ilmapiiriä päivittäin				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

--

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Perustoiminnot	Ruokailut järjestetään siten, että lapset saavat ruokailla kiireettömästi ja omatoimisuutta harjoitellen				
	Aikuinen ruokailee päivittäin lasten kanssa keskustellen miellyttävässä ilmapiirissä				
	Mahdollistamme lapselle riittävän levon ja rauhoittumisen lapsen ikätaso huomioiden				
	Huoltajien kanssa keskustellaan lasten levon tarpeesta sekä sen järjestelyistä				
	Aikuiset kannustavat lapsia harjoittelemaan pukemiseen liittyviä taitoja ja auttaa tarvittaessa/ ovat läsnä				
	Lapset pesevät käden aikuisen ohjaamana				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Yksilöllinen tuen tarve	Kartoitamme lapsen tuen tarpeita yhteistyössä huoltajien kanssa				
	Lapsen säännöllistä havainnointia hyödynnetään toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin pohjana				
	Tukitoimilomaketta käytetään tarvittaessa aikatauluttamaan, havainnoimaan ja toteuttamaan yleisen tuen keinoja sekä ryhmän toiminnan/oman työn suunnittelussa ja arvioinnissa				

	Käytämme tarvittaessa puhetta tukevaa ja korvaavaa kommunikointia (kuvat, tukiviittomat ym.)				
	Neuvolan yhteistyölomake täytetään päiväkodissa n. kuukautta ennen lapsen syntymää (opettaja vastaa tästä)				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Pedagoginen prosessi	Toiminta ja projektit kumpuavat lasten aktiivisesta kuuntelemisesta ja lasten kokouksia pidetään säännöllisesti				
	Lapsia havainnoidaan ja keskustellen saadaan tietoa lasten kiinnostuksen kohteista, joita lähdetään kehittämään koko ryhmän voimin				
	Lasten ikätaso huomioidaan toiminnan suunnittelussa				
	Toimintaa ja leikkiä pyritään jatkamaan useita päiviä ja jalostamaan pidemmälle				
	Taidetuokioissa käytetään erilaisia materiaaleja ja välineitä sekä työtapoja				
	Oppimisympäristöjä varioidaan ajoittain				
	Ulkotiloja ja ympäristöä käytetään oppimisympäristönä				
	Ajankohtaiset aiheet ja tapahtumat huomioidaan toiminnassa				

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Leikki	Aikuinen mahdollistaa, kehittää sekä rikastuttaa leikkiä ja innostaa lapsia olemalla siinä aktiivisesti mukana ja sallien pitkäkestoisen leikin				

	Aikuinen havainnoi leikkiä olemalla mukana ja saaden tietoa mm. sosiaalisista suhteista ja lapsen kiinnostuksen kohteista				
	Lapsia autetaan kehittymään leikki- ja kaveritaidoissa				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Lapsen yksilöllisyys	Pienryhmätoiminta toteutuu päivittäin				
	Lapset kohdataan kiireettömästi				
	Vuorovaikutus tapahtuu lapsen tasolla ollen lämmintä ja avointa				
	Jokaista lasta havainnoidaan, jotta havaitaan lasten kiinnostuksen kohteet				

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelma

Milloin selvitystä on tehty ja mitä on havaittu				
Kehittämisen teema	Tavoite	Kehittämistoimenpiteet	Kehittämisaika- taulu & vastuu- henkilö	Arviointi

Lähde: www.tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi